บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยการสังเกตบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 ระดับ ระดับละ 3 ครั้ง รวมทำการสังเกตทั้งสิ้น 45 ครั้ง และได้ทำการสังเกตห้องเรียนวิทยาศาสตร์ทั้งที่เรียนในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 ห้อง ห้องเรียนปกติ จำนวน 2 ห้อง ห้องประชุมจำนวน 1 ห้อง ห้องคณิตศาสตร์ จำนวน 1 ห้อง ร่วมทำการสังเกตทั้งสิ้น 9 ห้องเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าร้อยละสิ่งที่สังเกตเห็น และนำเสนอในลักษณะข้อมูลประกอบการบรรยาย และอธิบายรายละเอียดของข้อมูลบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยจำแนกตามขอบเขตของการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ความถี่ และค่าร้อยละของบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพเสนอไว้ในตารางที่ 2 และรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ

ตอนที่ 2 ความถี่และค่าร้อยละของบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ทางจิตวิทยาเสนอไว้ในตารางที่ 3 และรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ความถี่และค่าร้อยละของบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ และรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ โดยสังเกตจากห้องเรียนทั้งหมด 9 ห้องเรียน (N = 9)

ตารางที่ 2 ความถี่และค่าร้อยละของบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. การจัดที่นั่งของนักเรียน		
1.1 สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์		
ก. เรียนในห้องเรียนปกติ	2	22.22
ข. เรียนในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์	5	55.56
ค. เรียนในห้องประชุม	1	11.11
ง. เรียนในห้องคณิตศาสตร์	1	11.11
1.2 ลักษณะการจัดที่นั่งของนักเรียน	(N = 45)*	
ก. นักเรียนนั่งเป็นแถวหันหน้าเข้าหากระดานตลอดชั่วโมง	10	22.22
ข. นักเรียนนั่งเป็นแถวหันหน้าเข้าหากระดานสลับการสาธิตของครู	6	13.33
ค. นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม เพื่อทำการทดลอง	27	60.00
ง. นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มโดยไม่ได้ทำการทดลอง	2	4.44
จ. มีการเคลื่อนย้ายโต๊ะและเก้าอี้ปรับตามกิจกรรมที่ทำ	1	2.22
1.3 ลักษณะโต๊ะและเก้าอี้		
1.3.1 ลักษณะโต๊ะเก้าอี้ในห้องเรียนปกติ		
<u>ลักษณะโต๊ะในห้องเรียนปกติ</u>		
ก. โต๊ะไม้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สำหรับใช้คนเดียว	2	22.22
ข. โต๊ะไม้รูปสี่เหลี่ยมคางหมู	-	-
ค. โต๊ะไม้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สำหรับใช้รวมเป็นกลุ่ม	-	-
<u>ลักษณะเก้าอี้ในห้องเรียนปกติ</u>		
ก. ทำด้วยไม้มีพนักพิง	2	22.22

หมายเหตุ

เนื่องจากผู้วิจัยได้เข้าทำการสังเกตห้องเรียนทั้งหมด 45 ครั้ง แต่ละครั้งจะมีลักษณะการจัดที่นั่งของนักเรียนแตกต่างกัน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1.3.2 ลักษณะโต๊ะเก้าอี้ในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์		
<u>ลักษณะโต๊ะในห้องเรียนปฏิบัติการวิทยาศาสตร์</u>		
ก. ทำด้วยไม้สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว พื้นโต๊ะบุด้วยแผ่นทนความร้อน ส่วนหนึ่งของโต๊ะ มีอ่างน้ำ	-	-
ข. ทำด้วยไม้รูปสี่เหลี่ยมคางหมู นำมาต่อกันกลายเป็นโต๊ะทดลอง	2	22.22
ค. ทำด้วยไม้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดยาว พื้นโต๊ะบุด้วยแผ่นทนความร้อน	3	33.33
<u>ลักษณะเก้าอี้ในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์</u>		
ก. เก้าอี้มีลักษณะเดียวกัน	3	33.33
ข เก้าอี้มีลักษณะหลายแบบปะปนกัน	2	22.22
1.3.3 ลักษณะโต๊ะและเก้าอี้ในห้องประชุม		
<u>ลักษณะโต๊ะในห้องประชุม</u>		
- โต๊ะไม้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าสำหรับใช้คนเดียว	1	11.11
<u>ลักษณะเก้าอี้ในห้องประชุม</u>		
- ทำด้วยไม้มีพนักพิง	1	11.11
1.3.4 ลักษณะโต๊ะและเก้าอี้ในห้องคณิตศาสตร์		
<u>ลักษณะโต๊ะในห้องคณิตศาสตร์</u>		
- โต๊ะไม้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าสำหรับใช้คนเดียว	1	11.11
<u>ลักษณะเก้าอี้ในห้องคณิตศาสตร์</u>		
- ทำด้วยไม้มีพนักพิง	1	11.11

ตารางที่ 2 (ต่อ)

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ	ความถี่	ร้อยละ
2. วัสดุและอุปกรณ์วิทยาศาสตร์/เครื่องโสตทัศนูปกรณ์		
2.1 ลักษณะการจัดวัสดุอุปกรณ์วิทยาศาสตร์		
ก. เก็บไว้ในตู้อย่างเป็นระเบียบเป็นหมวดหมู่ แต่ละหมู่มีป้ายชื่อติดกำกับ	3	33.33
ข. เก็บไว้อย่างไม่เป็นระเบียบ	2	22.22
2.2 จัดการวางการเตรียมอุปกรณ์วิทยาศาสตร์สำหรับการเรียนการสอนในแต่ละคาบเรียน		
ก. ครูจัดวางอุปกรณ์การทดลองของแต่ละกลุ่มไว้ในตะกร้าหรือวางเตรียมไว้บนโต๊ะที่ทำการทดลองของแต่ละกลุ่มเลยโดยนักเรียนไม่ต้องหยิบเอง	1	11.11
ข. ครูจัดวางอุปกรณ์การทดลองรวมไว้บนโต๊ะเตรียมการทดลอง ให้นักเรียนหยิบด้วยตนเอง	4	44.44
3. ป้ายนิเทศทางวิทยาศาสตร์		
3.1 ลักษณะการจัดป้ายนิเทศทางวิทยาศาสตร์		
ก. มีชื่อเรื่อง	8	88.89
ข. มีคำถามประกอบการจัดเพื่อนำไปสู่ความคิดรวบยอด	1	11.11
ค. มีคำถามทิ้งไว้ให้นักเรียนคิด	1	11.11
ง. มีคำอธิบายประกอบภาพ	8	88.89
จ. ไม่มีการจัด	1	11.11
3.2 มีการจัดเป็นปัจจุบัน		
ก. สภาพวัสดุที่ใช้ตกแต่งยังคงอยู่ในสภาพที่ดีไม่มีรอยขีดข่วน ขาด สีไม่ซีด	3	33.33

ตารางที่ 2 (ต่อ)

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ	ความถี่	ร้อยละ
ข. หัวข้อในการจัดทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน	1	11.11
ค. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ตกแต่งอยู่ในสภาพที่สะอาด ไม่มีฝุ่นละอองจับ	3	33.33
3.3 ลักษณะวัสดุที่ใช้ตกแต่งป้ายนิเทศทางวิทยาศาสตร์		
ก. เป็นวัสดุที่มีความทนทาน สามารถเก็บไว้ใช้หลาย ๆ ครั้ง	1	11.11
ข. ใช้วัสดุที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ย่อยสลายง่าย เช่น กระดาษ	8	88.89
ค. มีลักษณะที่ทำขึ้นหรือประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ เช่น หลอดไฟเก่า ขวดน้ำมันพืช ฯลฯ	-	88.89
4. มุมเสริมความรู้ทางวิทยาศาสตร์		
4.1 ลักษณะการจัดมุมความรู้ทางวิทยาศาสตร์		
ก. มีชื่อเรื่อง	-	-
ข. มีคำอธิบายประกอบการจัด	-	-
ค. มีคำถามทิ้งไว้ให้นักเรียนคิด	-	-
ง. มีการจัดแต่ไม่มีคำอธิบายประกอบการจัด	1	11.11
จ. ไม่มีการจัด	8	88.89
5. การถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียนวิทยาศาสตร์		
5.1 ลักษณะการถ่ายเทอากาศภายในห้อง		
ก. มีลมผ่าน	9	100.00
ข. มีกลิ่นรบกวน	2	22.22
ค. อากาณร้อนอบอ้าว	-	-

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ	ความถี่	ร้อยละ
5.2 มีเครื่องช่วยระบายอากาศ		
ก. มีช่องระบายอากาศ	7	77.78
ข. มีพัดลมดูดอากาศ	-	-
ค. มีประตูและหน้าต่าง	8	88.89
5.3 มีเครื่องให้ความเย็น		
ก. มีพัดลม	7	77.78
ข. มีเครื่องปรับอากาศ	1	11.11
6. แสงสว่างภายในห้องเรียนวิทยาศาสตร์		
6.1 ความสว่างของแสงภายในห้องวิทยาศาสตร์		
ก. ต้องเปิดไฟฟ้าจึงจะมองเห็น	5	55.56
ข. ภายในห้องมองเห็นสิ่งต่าง ๆ โดยไม่เปิดไฟฟ้า	4	44.44
7. เสียงรบกวนห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ต้นเหตุของเสียงที่รบกวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์		
ก. เสียงของนักเรียนห้องข้างเคียง	3	33.33
ข. เสียงของนักเรียนภายในห้องเรียนเอง	2	22.22
ค. เสียงเครื่องยนต์ เช่น เสียงรถยนต์ เสียงจากการก่อสร้าง	1	11.11
ง. เสียงเครื่องปั่นจากครัว	1	11.11
จ. เสียงกลองพาเหรด	1	11.11
ฉ. เสียงดนตรีจากบรรเลง	1	11.11
ช. เสียงประกาศจากเครื่องขยายเสียง	1	11.11

ตารางที่ 2 (ต่อ)

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ	ความถี่	ร้อยละ
8. ขนาดพื้นที่ของชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ มีพื้นที่ว่างสำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ		
ก. จัดบริเวณสำหรับจัดมุมความรู้ทางวิทยาศาสตร์	1	11.11
ข. จัดบริเวณสำหรับเตรียมการทดลอง	5	55.56
ค. จัดบริเวณสำหรับให้นักเรียนทำการทดลองเป็นกลุ่ม	5	55.56
ง. จัดบริเวณสำหรับทำการสาธิตการทดลอง	2	22.22
9. ความสะอาดภายในห้องเรียนวิทยาศาสตร์		
ก. ห้องเรียนสะอาด	7	77.78
ข. ห้องเรียนมีขยะหล่นตามพื้น	2	22.22
10. ระบบการใช้น้ำในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์	(N = 5)**	
ลักษณะการใช้น้ำในห้องเรียนวิทยาศาสตร์		
ก. มีก๊อกน้ำ/อ่างน้ำที่สามารถใช้งานได้	3	60.00
ข. มีก๊อกน้ำ/อ่างน้ำ แต่ไม่สามารถใช้งานได้ เวลาใช้ต้องใช้น้ำ จากถังที่นำมาจากที่อื่น	2	40.00

** หมายเหตุ

เนื่องจากจำนวนห้องเรียนวิทยาศาสตร์ที่เป็นห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ มีทั้งหมด 5 ห้องเรียน

จากตารางและรายละเอียดการสังเกตบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางกายภาพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. การจัดที่นั่งของนักเรียน

1.1 สถานที่ที่ใช้จัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ที่พบมากที่สุด คือ จัดในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 55.56 ลักษณะห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ส่วนมากตรงกลางจะใช้สำหรับจัดที่นั่งของนักเรียน ซึ่งจัดเป็นกลุ่มด้านหน้าของห้องบางห้องเป็นกระดาน พื้นที่สองข้างของกระดานใช้จัดป้ายนิเทศทางวิทยาศาสตร์ บางห้องนำตู้เก็บอุปกรณ์วางทับกระดาน หรือบางห้องก็จัด ป้ายนิเทศทางวิทยาศาสตร์ ทับพื้นที่ทั้งหมดของกระดาน แล้วใช้ White board หรือเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะแทน ส่วนด้านหลังของห้องบางห้องวางตู้เก็บอุปกรณ์ทับตลอดแนวความยาวของหลังห้อง ถ้ามีที่เหลือก็จัดป้ายนิเทศทางวิทยาศาสตร์ทับ บางห้องวางตู้เก็บเอกสารที่มีขนาดสูงว่าขอบหน้าต่างเล็กน้อย ทำให้มีพื้นที่เหลือด้านบนสำหรับจัดป้ายนิเทศทางวิทยาศาสตร์ตลอดแนวตามยาว ส่วนด้านข้างของห้องเรียน ด้านที่ติดประตูส่วนมากวางตู้เก็บอุปกรณ์ หรือไม่ก็ติดป้ายนิเทศแสดงความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ส่วนทางด้านหน้าต่างบางห้องใช้เป็นที่จัดวางอ่างน้ำหรือ ก๊อกน้ำ หรือโต๊ะเตรียมการทดลองไว้ หรือโต๊ะเก็บอุปกรณ์ที่ล้างทำความสะอาดก่อนนำเก็บเข้าตู้

ส่วนสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนสอนวิทยาศาสตร์ที่พบรองลงมา คือ เรียนในห้องเรียนปกติ คิดเป็นร้อยละ 22.22 ซึ่งจัดในกรณีที่กิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ไม่ได้ทำกิจกรรมการทดลอง ลักษณะห้องตรงกลางเป็นโต๊ะและเก้าอี้ของนักเรียนซึ่งจัดให้นั่งเป็นแถวหันหน้าเข้าหากระดาน ด้านหน้าและด้านหลังเป็นกระดานดำ พื้นที่ด้านข้างของกระดานเป็นป้ายนิเทศซึ่งมีหลากหลายวิชา ด้านหน้ามุมหนึ่งของห้องจะเป็นโต๊ะครู นอกจากนี้ยังพบสถานที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น คือ เรียนในห้องประชุม คิดเป็นร้อยละ 11.11 เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมากเกินไปสำหรับห้องธรรมดาทั่วไป คือ มีนักเรียนชั้น ม.1 จำนวน 92 คน ต้องเรียนในห้องประชุม ซึ่งสร้างในลักษณะเอนกประสงค์และจะเรียนประจำในห้องนี้ตลอด ครูให้เหตุผลว่าที่ต้องเรียนในห้องประชุมก็เพราะอาคารยังสร้างไม่เสร็จเลยต้องยุบนักเรียน 2 ห้องเรียนรวมกัน

และยังพบอีกว่ามีบางส่วนเรียนในห้องคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 11.11 เนื่องจากมีป้ายชื่อติดไว้หน้าห้องว่า "ห้องคณิตศาสตร์" แต่ภายในห้องจัดโต๊ะและเก้าอี้ของนักเรียนให้นั่งเป็นแถวหันหน้าเข้าหากระดาน มุมขวามือของนักเรียนด้านหน้าห้องติดริมหน้าต่างเป็นโต๊ะครู ส่วนมุมซ้ายมือของนักเรียนเป็นมุมส่งงาน มีป้ายนิเทศเกี่ยวกับคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ปะปนกัน มุมหลังห้องทั้งสองด้านเป็นมุมขยะ เขียนตัวหนังสือเชิญชวนให้ทิ้งขยะ

ระยะเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ พบว่าจัดห้องใดห้องหนึ่งตลอดคาบเรียนและมีบางห้องที่มีกิจกรรมสลับกับการออกไปทำกิจกรรมนอกห้องบ้างในบางครั้ง เนื่องจากต้องใช้พื้นที่ในการทำกิจกรรมมากกว่าพื้นที่ที่มีในห้อง เช่น นักเรียนออกไปทำการทดลองนอกห้องเรียน เพื่อทดสอบความแข็งแรงของ กล้ามเนื้อแขน และมือ ซึ่งบางกลุ่มเลือกทำกิจกรรมการกระโดดตบ การลุกนั่ง เนื่องจากพื้นที่ภายในห้องเรียนแคบเกินไปสำหรับกิจกรรมครูจึงอนุญาตให้นักเรียนออกไปทำการทดลองตรงระเบียงทางเดินหน้าห้องวิทยาศาสตร์ และมีออกไปทำการทดลองที่สนามหญ้า เพื่อทดลองเรื่อง Green House Effect

1.2 <u>ลักษณะการจัดที่นั่งของนักเรียน</u> ลักษณะการจัดที่พบมากที่สุด คือ การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม เพื่อทำการทดลอง คิดเป็นร้อยละ 60 ลักษณะการจัดที่นั่งที่พบรองลงมาเรียงตามลำดับดังนี้คือ การจัดที่นั่งเป็นแถวหันหน้าเข้าหากระดานตลอด ชั่วโมงไม่มีการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 22.22 และจัดที่นั่งเป็นแถวหันหน้าเข้าหากระดานแล้วมีการสลับการสาธิตของครู คิดเป็นร้อยละ 13.33 ที่พบน้อยที่สุด คือ จัดที่นั่งเป็นกลุ่มโดยไม่ทำการทดลอง คิดเป็นร้อยละ 4.44 นอกจากนี้ การจัดที่นั่งแบบอื่น ๆ ที่พบ ได้แก่ จัดโต๊ะทดลองชิดผนังแล้วนำเก้าอี้มาเรียงแถวล้อมรอบห้องให้นักเรียนหันหน้าเข้าหากัน เพื่อทำการเล่นเกมใบ้คำทายในเนื้อหาที่เกี่ยวกับบทเรียนและเล่นต่อคำ ในระหว่างการทำกิจกรรมจะมีการเปลี่ยนให้นักเรียนนั่งบนพื้นห้อง และยืนรวมกันกลางห้องเพื่อเล่นเกม โดยเคลื่อนย้าย โต๊ะ และเก้าอี้ ตามกิจกรรมที่ทำ คิดเป็นร้อยละ 2.22

1.3 <u>ลักษณะโต๊ะและเก้าอี้ของนักเรียนที่เรียนวิทยาศาสตร์ในห้องต่าง ๆ</u> มีดังนี้

1.3.1 ลักษณะโต๊ะและเก้าอี้ของนักเรียนในห้องเรียนปกติ ที่พบ ได้แก่ โต๊ะไม้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าสำหรับใช้คนเดียว คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนเก้าอี้ทำด้วยไม้มีพนักพิง คิดเป็นร้อยละ 22.22

1.3.2 ลักษณะโต๊ะและเก้าอี้ของนักเรียนในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ โต๊ะที่พบส่วนใหญ่ ทำด้วยไม้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีขนาดยาว สำหรับนั่งรวมเป็นกลุ่ม ๆ ละประมาณ 5-8 คน พื้นโต๊ะบุด้วยแผ่นทนความร้อน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ที่พบรองลงมาเรียงตามลำดับ คือ ทำด้วยไม้รูปสี่เหลี่ยมคางหมูสองตัวนำมาต่อกันกลายเป็นโต๊ะทดลอง คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนเก้าอี้ที่พบส่วนใหญ่มีลักษณะเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 33.33 คือ เป็นเก้าอี้โลหะที่มีลักษณะที่นั่งเป็นรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส ไม่มีพนักพิง และเก้าอี้โลหะที่มีลักษณะที่นั่งเป็นรูปวงกลมไม่มีพนักพิง ห้องไหนมีเก้าอี้ลักษณะใดก็จะมีแบบเดียวกันทั้งห้อง ที่พบรองลงมาคือ ลักษณะเก้าอี้มีลักษณะ

หลายแบบปะปนกัน คิดเป็นร้อยละ 22.22 คือ มีทั้งเก้าอี้พลาสติกที่มีพนักพิง เก้าอี้ไม่มีพนักพิง และเก้าอี้พลาสติกที่ไม่มีพนักพิง ปะปนกันภายในห้องเดียวกัน

1.3.3 ลักษณะโต๊ะและเก้าอี้ของนักเรียนในห้องประชุมที่พบ คือ โต๊ะทำด้วยไม้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าสำหรับใช้คนเดียว คิดเป็นร้อยละ 11.11 เก้าอี้ทำด้วยไม้มีพนักพิง คิดเป็นร้อยละ 11.11

1.3.4 ลักษณะโต๊ะและเก้าอี้ของนักเรียนในห้องคณิตศาสตร์ที่พบคือ โต๊ะทำด้วยไม้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สำหรับใช้คนเดียว คิดเป็นร้อยละ 11.11 ส่วนเก้าอี้ทำด้วยไม้มีพนักพิง คิดเป็นร้อยละ 11.11

2. วัสดุอุปกรณ์วิทยาศาสตร์/เครื่องโสตทัศนูปกรณ์

2.1 ลักษณะการจัดวัสดุอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ที่พบมากที่สุด คือ เก็บในตู้อย่างเป็นระเบียบ เป็นหมวดหมู่ แต่ละหมู่มีป้ายชื่อติดกำกับ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ที่พบรองลงมาคือ เก็บไว้อย่างไม่เป็นระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 22.22 เนื่องจากมีบางชนิดไม่ได้จัดรวมไว้ด้วยกันแต่จะวางไว้หลาย ๆ ตู้ อย่างละไม่มาก ปะปนกับอุปกรณ์ชนิดอื่น มีบางอย่างยังคงบรรจุไว้ในกล่องโดยวางกล่องไว้ซ้อน ๆ กันบนหลังตู้ บางกล่องวางบนพื้นมุมห้อง ครูให้เหตุผลว่า ที่เก็บมีน้อยไม่พอที่จะเก็บอุปกรณ์ไว้ได้หมด สารเคมีบางขวดป้ายชื่อหลุดหาย และมีการนำสารเคมีบางชนิดใส่ในภาชนะที่ไม่มีฝาปิด และไม่มีป้ายชื่อติดกำกับวางไว้รวมกับสารเคมีอื่น ๆ

2.2 การจัดวางอุปกรณ์วิทยาศาสตร์สำหรับการเตรียมการเรียนการสอนในแต่ละคาบเรียน ในการจัดเตรียมอุปกรณ์วิทยาศาสตร์สำหรับการเรียนการสอนในแต่ละคาบที่พบมากที่สุด คือ วางไว้บนโต๊ะเตรียมการทดลอง คิดเป็นร้อยละ 44.44 ที่พบรองลงมาคือ จัดวางอุปกรณ์การทดลองของแต่ละกลุ่มไว้ในตะกร้า หรือวางเตรียมไว้บนโต๊ะที่ทำการทดลองแต่ละกลุ่มเลย โดยนักเรียนไม่ต้องเดินออกไปหยิบเอง คิดเป็นร้อยละ 11.11

3. ป้ายนิเทศทางวิทยาศาสตร์

ลักษณะการจัดป้ายนิเทศทางวิทยาศาสตร์ ที่พบมากที่สุด คือ จัดโดยมีชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 88.89 มีคำอธิบายประกอบรูปภาพ คิดเป็นร้อยละ 88.89 ซึ่งคำอธิบายต่าง ๆ จะอยู่ใต้รูปภาพ เขียนเป็นความเรียงและมีการนำเสนอในรูปคำพูดของการ์ตูน นอกจากนี้ยังมีการ

นำเสนอในรูปแบบของการถามคำถาม เพื่อนำไปสู่ความคิดรวบยอด คิดเป็นร้อยละ 11.11 คือ มีคำถามแล้วมีเฉลยคำตอบ ซึ่งนำมาเสนอในรูปแบบ การถามและการตอบของการ์ตูน และมีการนำเสนอในรูปแบบการทิ้งคำถามให้นักเรียนคิด คิดเป็นร้อยละ 11.11 คือมีคำถามทิ้งไว้โดยไม่เฉลยคำตอบ ระยะเวลาที่จัดแสดงจัดไว้โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยเข้าทำการสังเกตคือ ประมาณ 1 เดือน ซึ่งจากการสังเกตรายละเอียดของป้ายนิเทศพบว่า มีบางส่วนห่อหุ้มด้วยแผ่นพลาสติกใสป้องกันไม่ให้ฝุ่นจับ และป้องกันไม่ให้สีซีด หรือถูกขูด ขีด ได้ง่าย มีการจัดที่เป็นปัจจุบัน คือ สภาพวัสดุที่ใช้ตกแต่งยังคงอยู่ในสภาพที่ดี ไม่มีรอยขีด ข่วน ขาด สีไม่ซีด คิดเป็นร้อยละ 33.33 วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ตกแต่งอยู่ในสภาพที่สะอาด ไม่มีฝุ่นละอองจับ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และหัวข้อการจัดทันต่อเหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 11.11 ซึ่งเป็นข่าวที่ใหม่ ดูวันที่เพิ่งผ่านไป 3 วัน

ลักษณะวัสดุที่ใช้ตกแต่งป้ายนิเทศทางวิทยาศาสตร์ที่พบมากที่สุด คือ ใช้วัสดุที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ย่อยสลายง่าย คิดเป็นร้อยละ 88.89 เช่น ทำด้วยกระดาษ รองลงมาเป็นวัสดุที่มีความทนทาน สามารถเก็บไว้ใช้หลาย ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.11 เช่น รูปภาพที่ผนึกเปียกลงแผ่น ผ้าใบ

4. มุมเสริมความรู้ทางวิทยาศาสตร์

มุมเสริมความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่พบมากที่สุด คือ ไม่มีการจัด คิดเป็นร้อยละ 88.80 ที่พบรองลงมาคือ มีการจัดแต่ไม่มีคำอธิบายใด ๆ ประกอบการจัด คิดเป็นร้อยละ 11.11 ซึ่งลักษณะมุมเสริมความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่พบ ได้แก่ ระบบนิเวศในตู้กระจก วางตั้งไว้บนโต๊ะด้านนอกของห้องวิทยาศาสตร์บริเวณทางเดินติดกับประตูเข้าสู่ห้องวิทยาศาสตร์ สัปดาห์แรกพบว่าภายในตู้บรรจุน้ำขนาดประมาณ 3 ใน 4 ส่วนของตู้ ลักษณะน้ำใสสืออกเขียวเล็กน้อย บนผิวน้ำมีเม็ดโฟมเล็ก ๆ ลอยอยู่ 4 เม็ด มองดูด้วยสายตาไม่พบสิ่งมีชีวิตใด ๆ เคลื่อนไหวอยู่เลย สัปดาห์ที่สอง พบว่า สภาพทุกอย่างยังคงเหมือนกับสัปดาห์ที่หนึ่ง แต่ที่มีเพิ่มคือมีปลาหางนกยูง จำนวน 5 ตัว และปลาทองจำนวน 1 ตัว สัปดาห์ที่สามพบว่า สภาพทุกอย่างยังคงเหมือนสัปดาห์ที่สอง

5. การถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียนวิทยาศาสตร์

ลักษณะการถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ที่พบมากที่สุด คือ มีลมพัดผ่าน หรือเย็นสบาย คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยลมจะพัดเข้าและออกทางประตูและ

หน้าต่าง บางแห่งมีลมพัดแรงและจนแผ่นป้ายนิเทศที่ติดเป็นแผ่น ๆ ซึ่งยึดเฉพาะด้านบนและด้านล่างปล่อยปลิวสะบัด อากาศจึงเย็นสบายโดยไม่จำเป็นต้องเปิดพัดลม ในบางห้องที่ไม่มีลมเข้าก็จะเปิด เครื่องปรับอากาศ และที่พบน้อยคือ ห้องที่มีกลิ่นรบกวน คิดเป็นร้อยละ 22.22 โดยกลิ่นจะพัดโชยมาเป็นระยะ ๆ ตามกระแสลมที่พัดมา ซึ่งสิ่งที่ช่วยระบายอากาศได้ดีที่สุด คือ ประตูและหน้าต่าง คิดเป็นร้อยละ 88.89 สิ่งช่วยระบายอากาศที่พบ รองลงมาคือ ช่องระบายอากาศ คิดเป็นร้อยละ 77.78 มีตลอดแนวความยาวของห้องด้านเหนือประตูและเหนือหน้าต่าง ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ เกือบทุกห้องมีพัดลม คิดเป็นร้อยละ 77.78 โดยอย่างน้อยมีห้องละ 1 เครื่อง บางห้องครูจะมีพัดลมตั้งโต๊ะวางไว้ด้านข้างโต๊ะครูเพิ่มอีก 1 เครื่อง มีเพียงบางห้องที่ไม่มีพัดลม แต่ลมจากภายนอกพัดผ่านตลอดเวลา ทำให้เย็นสบายไม่ร้อนอบอ้าว นอกจากนี้ยังพบว่าบางห้องมีเครื่องปรับอากาศ คิดเป็นร้อยละ 11.11

6. แสงสว่างภายในห้องเรียนวิทยาศาสตร์

ความสว่างของแสงภายในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ที่พบมากที่สุด คือ ต้องเปิดไฟฟ้า จึงจะทำให้มองเห็น คิดเป็นร้อยละ 55.56 และยังพบอีกว่าบางห้องใช้แสงสว่างจากแสงภายนอกอย่างเดียว โดยไม่จำเป็นต้องใช้ไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 44.44

7. เสียงรบกวนห้องเรียนวิทยาศาสตร์

เสียงที่ดังรบกวนห้องเรียนวิทยาศาสตร์ที่พบมากที่สุด คือ เสียงของนักเรียนห้องข้างเคียง คิดเป็นร้อยละ 33.33 เนื่องจากห้องเรียนวิทยาศาสตร์อยู่ติดกับห้องเรียนเด็กเล็ก และห้องเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเวลาพักไม่ตรงกันกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นในขณะที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกำลังเรียน เด็กนักเรียนระดับเด็กเล็กและระดับประถมศึกษาก็จะวิ่งเล่น หยอกล้อบนอาคารตรงระเบียงหน้าห้องเรียนวิทยาศาสตร์

เสียงดังรบกวนห้องวิทยาศาสตร์ที่พบรองลงมาเรียงตามลำดับคือ เสียงพูดคุยกันของนักเรียน ภายในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 22.22 พบตามห้องเรียนที่ครูให้นักเรียนทำการทดลองลักษณะของเสียงเป็นเสียงพูดคุยกันเบา ๆ แต่ในกรณีที่ครูไม่ได้อยู่ด้วยในห้องนักเรียนจะเสียงดังมาก บางคนก็เคาะโต๊ะร้องเพลง แต่พอครูเข้ามาในห้องนักเรียนก็เสียงเบาลง นอกจากนี้ยังมีเสียงรบกวนห้องเรียนวิทยาศาสตร์จากเสียงเครื่องยนต์จากการก่อสร้างอาคาร คิดเป็นร้อยละ 11.11 เสียงรบกวนจากเสียงเครื่องปั่นจากครัว คิดเป็นร้อยละ 11.11 ซึ่งจะดังเป็นระยะ

โดยเฉพาะคาบเวลาเรียนใกล้เที่ยง เสียงของกลองพาเหรด คิดเป็นร้อยละ 11.11 เป็นเสียงดังมาจากสนามของโรงเรียนดังนานประมาณ 10 นาที เสียงดนตรีบรรเลง คิดเป็นร้อยละ 11.11 เป็นเสียงดังมาจากห้องดนตรี ความยาวของเพลงประมาณ 3 นาที และเสียงประกาศจากเครื่องขยายเสียง คิดเป็นร้อยละ 11.11 เป็นเสียงประกาศเชิญให้อาจารย์ท่านหนึ่งไปที่ห้องธุรการด่วน

8. ขนาดพื้นที่ของชั้นเรียนวิทยาศาสตร์

มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมมต่าง ๆ ที่พบมากที่สุด คือ จัดบริเวณสำหรับเตรียมการทดลอง ซึ่งพบในปริมาณเท่ากันกับจัดบริเวณสำหรับให้นักเรียนทำการทดลองเป็นกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 55.56 ที่พบรองลงมาเรียงตามลำดับคือ มีพื้นที่จัดบริเวณสำหรับทำการสาธิตการทดลอง คิดเป็นร้อยละ 22.22 และมีบริเวณสำหรับจัดมุมความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 11.11 ขนาดพื้นที่ของห้องเรียนวิทยาศาสตร์ที่เป็นห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ พบว่า มีขนาดพื้นที่เฉลี่ยห้องละประมาณ 1.81 ตารางเมตรต่อนักเรียนหนึ่งคน ส่วนในห้องที่เป็นห้องเรียนปกติ พบว่า มีขนาดพื้นที่เฉลี่ย ห้องละประมาณ 1.80 ตารางเมตรต่อนักเรียนหนึ่งคน และห้องที่เป็นห้องคณิตศาสตร์ พบว่า มีขนาดพื้นที่เฉลี่ยห้องละประมาณ 1.80 ตารางเมตรต่อนักเรียนหนึ่งคน และขนาดพื้นที่ของห้องประชุม พบว่า มีขนาดพื้นที่ 0.91 ตารางเมตรต่อนักเรียนหนึ่งคน เนื่องจากมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สองห้อง จำนวน 92 คน ต้องเรียนรวมอยู่ในห้องเดียว

9. ความสะอาดภายในห้องเรียนวิทยาศาสตร์

ในขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรมการเรียนในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ พบว่าห้องเรียนส่วนใหญ่สะอาด คิดเป็นร้อยละ 77.78 จะมีบางห้องเรียนเท่านั้นที่มีขยะหล่นตามพื้น คิดเป็นร้อยละ 22.22 ซึ่งห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์มีถังขยะเป็นถังพลาสติกรองถุงพลาสติกไว้ภายใน ส่วนที่เป็นห้องประชุมไม่มีถังขยะภายในห้องเลย ทำให้นักเรียนทิ้งขยะเศษถุงขนม แก้วใส่น้ำอัดลม เศษกระดาษห่อทอฟฟี่ทิ้งตามพื้น อย่างละประมาณ 1 ชิ้น

10. ระบบการใช้น้ำในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

ระบบการใช้น้ำในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ที่พบมากที่สุด คือ มีก๊อกน้ำ และอ่างน้ำที่สามารถใช้งานได้ คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือ มีก๊อกน้ำ และอ่างน้ำ แต่ไม่สามารถใช้งานได้ เวลาใช้ต้องใช้น้ำจากถังที่นำมาจากที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 40.00 ส่วนห้องเรียนปกติ ห้องประชุม และเป็นห้องคณิตศาสตร์ จะไม่มีอ่างน้ำหรือก๊อกน้ำภายในห้อง เวลาจะใช้น้ำในการทำการทดลองจะต้องนำน้ำใส่ถังหิ้วนำมาจากที่อื่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ความถี่และค่าร้อยละของบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา และรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา โดยสังเกตจากการเรียนการสอนทั้งหมด 45 ครั้ง (N = 45)

ตารางที่ 3 ความถี่และค่าร้อยละของบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา	ความถี่	ร้อยละ
1. การกระตุ้นความสนใจของนักเรียน		
1.1 ครูจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน		
ก. ครูทำกิจกรรมการสาธิตการทดลองให้นักเรียนดูก่อนตั้งคำถาม	8	17.78
ข. ครูเล่าสถานการณ์แล้วโยงเข้าสู่การสอน	26	57.78
ค. ครูมีสื่อแสดงให้นักเรียนดู	12	26.67
ง. ครูถามคำถามเป็นระยะ ๆ	11	24.44
จ. ครูให้นักเรียนดูรูปภาพในหนังสือเรียน	2	4.44
1.2 ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน		
ก. นักเรียนให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำการทดลอง	22	48.89
ข. นักเรียนตอบคำถามอย่างกระตือรือร้น	18	40.00
ค. นักเรียนมองไปยังสื่อที่ครูนำเสนออย่างกระตือรือร้น	19	42.22

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา	ความถี่	ร้อยละ
2. ความอิสระในการเรียนของนักเรียน		
2.1 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	20	44.44
ก. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างอิสระ	15	33.33
ข. นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมกิจกรรม/เตรียมการทดลองด้วยตนเองอย่างอิสระ	3	6.67
ค. นักเรียนแต่ละกลุ่ม ทำการทดลอง/สรุปอภิปรายผลการทดลองร่วมกันอย่างอิสระ	1	2.22
ง. นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องได้ตามสบาย	1	2.22
2.2 นักเรียนทำกิจกรรมในห้องวิทยาศาสตร์อย่างไม่มีอิสระ	25	55.56
ก. นักเรียนทำการทดลองตามขั้นตอนที่ครูบอกทีละข้อ	10	22.22
ข. นักเรียนทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามขั้นตอนที่ครูกำหนดให้	15	33.33

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา	ความถี่	ร้อยละ
3. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกันระหว่างครูกับนักเรียน		
3.1 นักเรียนเคารพและและเชื่อฟังครู		
ก. นักเรียนพูดกับครูด้วยคำพูดที่สุภาพ	45	100.00
ข. นักเรียนรอให้ครูอนุญาตก่อนที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ขณะที่ครูกำลังสอน เช่น ยกมือ ขออนุญาตก่อนตอบคำถาม	2	4.44
ค. นักเรียนนั่งอยู่กับที่ ไม่ลุกเดินไปมาในขณะที่ครูกำลังพูด	27	60.00
3.2 ครูยอมรับความสามารถของนักเรียนว่าสามารถพัฒนาได้ แต่อาจช้าหรือเร็วแตกต่างกัน		
ก. ครูไม่ลงโทษนักเรียนเมื่อนักเรียนตอบผิด	35	77.78
ข. ครูพยายามอธิบายให้นักเรียนฟังจนกระทั่งนักเรียนเข้าใจ แม้จะใช้เวลานาน	35	77.78
ค. ครูรับฟังคำตอบของนักเรียนหลาย ๆ คน ก่อนแล้วค่อยสรุปตามหลัง	18	40.00
ง. ครูไม่ตัดสินคำตอบของนักเรียนว่าถูกหรือผิดแต่กลับอธิบายอย่างมีเหตุผล	21	46.67

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา	ความถี่	ร้อยละ
4. การท้าทายให้นักเรียนค้นหาความรู้		
4.1 ครูสร้างสถานการณ์/กำหนดประเด็นปัญหาเพื่อท้าทายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้โดยทำการทดลอง		
ก. ครูให้นักเรียนทำการทดลองโดยการออกแบบการทดลองด้วยตนเอง	3	6.67
ข. ครูตั้งสถานการณ์แล้วให้นักเรียนทำการทดลองเพื่อหาคำตอบ	9	20.00
ค. ครูให้นักเรียนทำการทดลองโดยศึกษาจากหนังสือเรียนด้วยตนเอง	13	28.89
ง. ครูให้นักเรียนทำการทดลองโดยศึกษาจากใบงานที่ครูแจกให้	2	4.44
จ. ครูทำการสาธิตการทดลองให้นักเรียนดูแล้วให้นักเรียนสรุปผลการทดลอง	1	2.22
4.2 ครูให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่นอกเหนือจากหนังสือเรียน		
ก. ครูตั้งคำถามแล้วให้นักเรียนไปค้นคว้าจากที่อื่น ที่อยู่นอกเหนือจากหนังสือเรียน แล้วทำรายงานและอภิปรายหน้าชั้น	1	2.22
ข. ครูกำหนดเรื่องให้นักเรียนแล้วให้ไปค้นคว้าจากที่อื่นที่อยู่นอกเหนือจากหนังสือเรียน แล้วนำมาอภิปรายหน้าชั้น	3	6.67
ค. ครูกำหนดเรื่องให้นักเรียนทำรายงานส่ง	6	13.333
4.3 ครูจัดให้นักเรียนแข่งขันกันทำกิจกรรมต่าง ๆ		
ก. ครูจัดให้นักเรียนแข่งขันกันระหว่างกลุ่มเพื่อค้นหาคำตอบแล้วเสนอวิธีแก้ปัญหา	-	-
ข. ครูจัดให้นักเรียนแข่งขันตอบคำถาม	2	4.44
ค. ครูจัดให้นักเรียนแข่งขันนำเสนอผลงานดีเด่นระหว่างกลุ่ม	2	4.44

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา	ความถี่	ร้อยละ
5. ความอบอุ่นและเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน		
5.1 ครูให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน		
ก. ครูพูดคุยกับนักเรียนด้วยความอ่อนโยน ไม่ดุด่า หรือวิจารณ์	37	82.22
ข. ครูเรียกชื่อเล่นของนักเรียน	15	33.33
5.2 ครูให้กำลังใจนักเรียน		
ก. ครูชมเชยนักเรียนเมื่อนักเรียนปฏิบัติดี ถูกต้อง	19	42.22
ข. ครูปลอบนักเรียนเมื่อนักเรียนทำงานล้มเหลว	3	6.67
5.3 ครูให้ความยุติธรรมต่อนักเรียน		
ก. ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง	19	42.22
ข. ครูชมเชยนักเรียนที่ทำดี/ทำถูกต้องทั่วทุกคน	12	26.67
5.4 ครูคอยอำนวยความสะดวกในการให้นักเรียนทำกิจกรรม		
ก. ครูจัดเตรียมอุปกรณ์การทดลองให้แก่นักเรียน	33	77.78
ข. ครูแจกอุปกรณ์การทดลองให้แก่นักเรียน	15	33.33

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา	ความถี่	ร้อยละ
6. การควบคุมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย		
6.1 ครูควบคุมให้นักเรียนมีวินัยในการทำงาน		
ก. ครูกำหนดเวลาในการส่งงานอย่างชัดเจน	29	64.44
ข. ครูกำหนดช่วงเวลาที่นักเรียนต้องทำงานหรือทำการทดลองเสร็จ	26	57.78
ค. ครูเดินตรวจดูการทำงานหรือการทำการทดลองในขณะที่นักเรียนกำลังทำกิจกรรมต่าง ๆ	19	42.22
ง. ครูย้ำว่าต้องทำแบบฝึกหัดให้ครบ	18	40.00
6.2 ครูควบคุมให้นักเรียนมีระเบียบวินัยประพฤติตนเป็นคนดี		
ก. ครูว่ากล่าวตักเตือนนักเรียน	11	24.44
ข. ครูเรียกนักเรียนไปว่ากล่าวตักเตือนในที่ลับตาคน	-	-
ค. ครูตัดคะแนนความประพฤตินักเรียนที่ทำผิด	2	4.44
ง. ครูตัดคะแนนความร่วมมือภายในกลุ่ม	3	6.67
ข. ครูทำโทษนักเรียนโดยใช้ไม้เรียวตี	6	13.33

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 3 และรายละเอียดการสังเกตบรรยากาศการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1. การกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

กิจกรรมที่ครูจัดเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ที่พบมากที่สุด คือ ครูจัดโดยการเล่าสถานการณ์แล้วโยงเข้าสู่การสอน คิดเป็นร้อยละ 57.78 รองลงมาเรียงตามลำดับดังนี้ ครูใช้สื่อแสดงให้นักเรียนดู คิดเป็นร้อยละ 26.67 สื่อที่ครูใช้ได้แก่ แผนภูมิ รูปภาพอาคารสถานที่ในเวลากลางคืน หลอดบรรจุน้ำมันชนิดต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งสีเหลือง สีฟ้า สีแดง เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า มีครูบางส่วนที่กระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยการถามเป็นระยะ ๆ คิดเป็นร้อยละ 24.44 และกระตุ้นโดยการทำการสาธิตการทดลองให้นักเรียนดูก่อนทำการตั้งคำถาม คิดเป็นร้อยละ 17.78 ซึ่งกิจกรรมการสาธิตการทดลองที่พบ ได้แก่ ครูสาธิตการทำงานของกระบอกมหัศจรรย์ โดยการใช้หลักแรงดันของอากาศ และครูสาธิตการกลั้น นอกจากนี้ครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยให้นักเรียนดูรูปภาพในหนังสือเรียน ประกอบคำอธิบายหรือการบรรยายของครู คิดเป็นร้อยละ 4.44

ส่วนพฤติกรรมของนักเรียนเมื่อได้รับการกระตุ้นความสนใจ คือ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยพฤติกรรมที่พบมากที่สุด คือนักเรียนให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำการทดลอง คิดเป็นร้อยละ 48.89 พฤติกรรมที่พบรองลงมาเรียงตามลำดับคือ นักเรียนจำนวนมากกว่าครึ่งห้องขึ้นไปมองไปยังสื่อที่ครูแสดงอย่างกระตือรือร้น คิดเป็นร้อยละ 40.00 และตอบคำถามด้วยความกระตือรือร้น คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีนักเรียนบางส่วนโดยเฉพาะห้องเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมากเช่น ที่เรียนในห้องประชุม โดยเฉพาะที่อยู่ด้านหลังไม่ได้ให้ความสนใจ

2. ความอิสระในการเรียนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนที่พบส่วนใหญ่ คือ นักเรียนทำกิจกรรมโดยไม่มีอิสระ คิดเป็นร้อยละ 55.56 ได้แก่ การทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามขั้นตอนที่ครูกำหนดให้คิดเป็นร้อยละ 33.33 เช่น การที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดในหนังสือเรียนตามที่ครูสั่ง และการออกไปเขียนกระดานตามที่ครูบอกให้เขียน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนทำการทดลองตามขั้นตอนที่ครูบอกทีละข้อ

คิดเป็นร้อยละ 22.22 โดยทุกกลุ่มจะทำการทดลองไปพร้อม ๆ กัน ที่พบรองลงมาคือ นักเรียนมีอิสระในการทำกิจกรรมต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 44.44 ได้แก่ การที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างอิสระ คิดเป็นร้อยละ 33.33 เช่น นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกันในเรื่องการตอบคำถามท้ายการทดลอง นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมกิจกรรม หรือเตรียมการทดลองด้วยตนเองอย่างอิสระ คิดเป็นร้อยละ 6.67 และนักเรียนแต่ละกลุ่มทำการทดลองหรือสรุปอภิปรายผลการทดลองร่วมกันอย่างอิสระ มีปริมาณที่เท่ากันกับที่นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องได้ตามสบาย คิดเป็นร้อยละ 2.22

3. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกันระหว่างครูกับนักเรียน

เพื่อพิจารณาบรรยากาศที่ทั้งครูและนักเรียนยอมรับนับถือซึ่งกันและกันแล้ว และที่พบมากที่สุดคือ นักเรียนในห้องให้ความเคารพและเชื่อฟังครู โดยการที่นักเรียนพูดกับครูด้วยคำพูดที่สุภาพ คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ ในขณะที่ครูกำลังพูด หรืออธิบาย นักเรียนนั่งอยู่กับที่นั่งไม่ลุกเดิน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และในขณะที่ครูกำลังสอน นักเรียนขออนุญาตครูก่อน ทำกิจกรรมอย่างอื่นที่นอกเหนือกิจกรรมการเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.44 ซึ่งส่วนมากแล้วนักเรียนจะยกมือแล้วตอบคำถามออกมาเลยไม่ต้องรอให้ครูอนุญาต ครูจะรับเฉลยและอธิบายเพิ่มเติมเมื่อมีนักเรียนตอบไม่ว่าจะถูกหรือผิดก็ตาม

ครูยอมรับความสามารถของนักเรียนว่าสามารถพัฒนาได้ แต่อาจช้าหรือเร็วแตกต่างกัน ที่พบมากที่สุด คือ ครูไม่ลงโทษนักเรียนเมื่อนักเรียนตอบผิด ซึ่งพบในปริมาณเท่ากันกับ ครูพยายามอธิบายให้นักเรียนฟังจนกระทั่งเข้าใจแม้จะใช้เวลานานคิดเป็นร้อยละ 77.78 รองลงมาคือ ครูไม่ตัดสินคำตอบของนักเรียนว่าถูกหรือผิด แต่กลับอธิบายอย่างมีเหตุผล คิดเป็นร้อยละ 46.67 และครูรับฟังคำตอบของนักเรียนหลาย ๆ คน ก่อนแล้วค่อยสรุปตามหลัง คิดเป็นร้อยละ 40.00

4. การท้าทายให้นักเรียนค้นหาความรู้

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ท้าทายให้นักเรียนค้นหาความรู้ที่พบมากที่สุด คือ ครูให้นักเรียนทำการทดลองโดยศึกษาจากหนังสือเรียนด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.89 โดยครูบอกหัวข้อในการทดลอง บอกจุดประสงค์เรียบร้อยแล้วศึกษาวิธีการทดลองจากหนังสือเรียน หลังจากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติมเมื่อนักเรียนเกิดความไม่เข้าใจที่พบรองลงมาเรียงตามลำดับ ดังนี้ ครูตั้งสถานการณ์แล้วให้นักเรียนทำการทดลอง เพื่อหาคำตอบ คิดเป็นร้อยละ 20.00 เช่น ครูสร้าง

สถานการณ์ว่า เมื่อผสมน้ำกับสีแดงแล้วนำไปกลั่นผลที่ได้จะเป็นผลอย่างไร แล้วครูให้นักเรียนทำการทดลองกลุ่มน้ำสีแดง ครูกำหนดเรื่องให้นักเรียนทำรายงานส่ง คิดเป็นร้อยละ 13.33 ครูให้นักเรียนทำการทดลองโดยออกแบบการทดลองด้วยตนเอง มีปริมาณที่เท่ากันกับครู กำหนดเรื่องให้นักเรียนแล้วให้ไปค้นคว้าจากที่อื่นที่อยู่นอกเหนือจากหนังสือเรียน แล้วนำมาอภิปรายหน้าชั้น คิดเป็น 6.67 เช่น การออกแบบการทดลองเพื่อแสดงถึงความแข็งแรงของกล้ามเนื้อแขน และมือ ครูให้นักเรียนทำการทดลองโดยศึกษาจากใบงานที่ครูแจกให้ มีปริมาณเท่ากันกับครูจัดให้นักเรียนแข่งขันตอบคำถาม และครูจัดให้นักเรียนแข่งขันนำเสนอ ผลงานดีเด่นระหว่างกลุ่ม เช่น การแข่งขันกันเลี้ยงผนึกต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 4.44 ที่พบน้อยที่สุด คือ ครูทำการสาธิตการทดลองให้นักเรียนดูแล้วให้นักเรียนสรุปผลการทดลอง ซึ่งมีปริมาณเท่ากันกับ ครูตั้งคำถามแล้วให้นักเรียนไปค้นคว้าจากที่อื่นที่อยู่ นอกเหนือจากหนังสือเรียน แล้วทำรายงาน และอภิปรายหน้าชั้น คิดเป็นร้อยละ 2.22

5. ความอบอุ่นและเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นบรรยากาศแห่งความอบอุ่น และเป็นกันเองที่พบมากที่สุด คือ ครูให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน โดยการที่ครูพูดคุยกับนักเรียนด้วยความอ่อนโยน ไม่ดุด่าหรือวิจารณ์ คิดเป็นร้อยละ 82.22 รองลงมาเรียงตามลำดับดังนี้ ครูคอยอำนวยความสะดวกในการเรียนโดยจัดเตรียมอุปกรณ์การทดลองให้แก่นักเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ครูให้กำลังใจนักเรียนโดยการชมเชย เมื่อนักเรียนปฏิบัติดีถูกต้อง เช่น ชมว่า เก่งแล้ว ให้เพื่อนปรบมือชมเชย ซึ่งมีปริมาณที่เท่ากันกับครูให้ความยุติธรรมกับนักเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 42.22 เช่น ถามคำถามให้นักเรียนทั้งชั้นมีสิทธิ์ตอบเท่าเทียมกัน ครูให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนโดยเรียกชื่อเล่นของนักเรียน มีปริมาณที่เท่ากับครูคอยอำนวยความสะดวกในการเรียน โดยแจกอุปกรณ์การทดลองให้แก่นักเรียน โดยเดินแจกตามกลุ่มหรือเรียกให้ตัวแทนนักเรียนไปรับทีละกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 33.33 ครูให้ความยุติธรรมต่อนักเรียน โดยชมเชยนักเรียนที่ทำดี ทำถูกต้องทั่วทุกคน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และที่พบน้อยที่สุด คือ ครูให้กำลังใจนักเรียนโดยปลอบนักเรียนเมื่อนักเรียนทำงานล้มเหลว คิดเป็นร้อยละ 6.67

6. การควบคุมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย

การควบคุมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ที่พบมากที่สุด คือ ครูควบคุมให้นักเรียนมีวินัยในการทำงานโดยกำหนดเวลาในการส่งงาน อย่างชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 64.44 ดังนั้นนักเรียนจึงไม่มีเวลาเหลือสำหรับเล่นจนกว่าจะทำงานที่ครูมอบหมายให้เสร็จ รองลงมาเรียงตามลำดับคือ ครูกำหนดช่วงเวลาที่นักเรียนต้องทำงานหรือทำการทดลองเสร็จ คิดเป็นร้อยละ 57.78 ครูเดินตรวจดูการทำงานหรือการทำการทดลองในขณะที่นักเรียนกำลังทำกิจกรรมต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 42.22 ครูย้ำว่าต้องทำแบบฝึกหัดให้ครบร้อยละ 40.00 ครูว่ากล่าวตักเตือนนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 24.44 ครูทำโทษโดยใช้ไม้เรียวตี คิดเป็นร้อยละ 13.33 ครูตัดคะแนนความร่วมมือภายในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 6.67 และครูตัดคะแนนความประพฤตินักเรียนที่ทำผิดคิดเป็นร้อยละ 4.44

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย